

วิทยานิพนธ์เรื่อง	การจัดให้มีการคุ้มครองหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและเด็กตามกฎหมายคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์
คำสำคัญ	การตั้งครรภ์แทน/เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์/ระบบการประกันภัย/กองทุนคุ้มครองเด็ก
นักศึกษา	อำพล แก้วปาน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.ตรีเพชร จิตรมहिมา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2562

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ กรณีให้หญิงอื่นรับตั้งครรภ์แทน (Surrogacy) โดยใช้วิธีการทำเด็กหลอดแก้ว คือ การปฏิสนธิภายนอก รังกาย (In Vitro Fertilization: IVF) เพื่อให้ได้ตัวอ่อนที่มีคุณสมบัติที่พร้อมต่อการฝังตัวแล้ว นำกลับเข้าสู่โพรงมดลูกของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดสัญญา รับตั้งครรภ์แทนที่มีการกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นพิเศษ ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิด โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 (Protection of a child born by medically assisted reproductive technology act, B.E. 2558 (2015)) ใช้บังคับ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการ รักษาภาวะการมีบุตรยากแก่ผู้ที่มีบุตรยาก โดยสามารถดำเนินการได้ถูกต้องตามกฎหมาย พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้เพื่อกำหนดสถานะความเป็นบิดา มารดา และสถานะความเป็นบุตร โดยขอด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ แต่พระราชบัญญัตินี้กลับไม่ได้บัญญัติความคุ้มครองสุขภาพของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนให้ครอบคลุม โดยคุ้มครองแก่หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนอย่างเหมาะสม และไม่ได้กำหนดให้มีการรับรองสิทธิของ หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนไว้อย่างเพียงพอ หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนจึงอาจถูกละเมิดสิทธิในด้านสุขภาพ ทางเพศและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ (Reproductive Rights) และในกรณีที่สามีและภริยาที่ขอด้วย กฎหมายนั้นถึงแก่ความตายก่อนที่เด็กจะเกิด พระราชบัญญัตินี้กำหนดเพียงให้หญิงที่รับตั้งครรภ์ แทนเป็นผู้ปกครองเด็กจนกว่าจะมีการตั้งผู้ปกครอง (Conservator) ขึ้นใหม่ ทำให้หญิงที่รับตั้งครรภ์

แทนต้องรับภาระ หน้าที่เกินกว่าที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา โดยวิทยานิพนธ์นี้จะมุ่งศึกษาเปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา วิเคราะห์รูปแบบ และแนวคิดของกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์พบว่า การดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนนั้น ไม่มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสุขภาพของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน (the Pregnancy) อย่างเพียงพอ มีเพียงบทบัญญัติที่กำหนดให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นญาติสืบสายโลหิต (Blood Relative) ของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย และหากเป็นกรณีที่ไม่มีญาติสืบสายโลหิตนั้น หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นหญิงที่เคยมีบุตรมาก่อนแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับข้อตกลงการตั้งครรภ์แทนไว้ โดยมีได้กำหนดระยะเวลาหรือรูปแบบในการดำเนินการไว้ โดยเหตุนี้ จึงทำให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีอาจได้รับการคุ้มครองสุขภาพอย่างแท้จริง

ส่วนการเป็นผู้ปกครองเด็กในกรณีที่สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ปกครองเด็กจนกว่าจะมีการตั้งผู้ปกครองขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นการกำหนดโดยบังคับให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องจำยอมเป็นฝ่ายอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ทำให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องรับภาระหน้าที่เกินกว่าที่ตกลงไว้ในสัญญา และยังอาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการรับเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรง

เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็นสองประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่งเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน โดยกำหนดให้สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายต้องทำประกันสุขภาพให้แก่หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน และทำประกันให้แก่เด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนด้วย เพื่อให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนได้รับการรักษาพยาบาลอย่างเต็มที่ โดยค่าใช้จ่ายจากการประกัน ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองสุขภาพของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนอย่างแท้จริง และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ทั้งยังเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เด็กอีกด้วย ส่วนประเด็นที่สองนั้น เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในกรณีที่สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนนั้น หากถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเป็นผู้ปกครองเด็กจนกว่าจะมีการตั้งผู้ปกครองขึ้น และให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายโดยกำหนดหน้าที่ของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนต้องทำประกันชีวิตของตนเองเพื่อให้มีผลคุ้มครองในระหว่างที่มีการตั้งครรภ์แทน โดยให้เด็กเป็น

ผู้รับประโยชน์จากการประกันชีวิต และให้กองทุนคุ้มครองเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก มีหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์และมีอำนาจนำเงินที่ได้จากการประกันชีวิตมาใช้อุปการะเลี้ยงดูเด็ก ได้ตามที่จำเป็นและเหมาะสม

หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายตามข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาแล้ว อาจทำให้ การคุ้มครองหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสมและดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการดูแลสุขภาพและอนามัย รวมทั้ง มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคม ทั้งยังเป็นการสร้างระบบการประกันในสังคม โดยส่งเสริม คุ้มครอง และเป็นพัฒนาการทางกฎหมายที่จะทำให้สังคมมีหลักประกันในการ คุ้มครองแก่สิทธิของบุคคลเพิ่มขึ้น